

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ПОНЯТТЯ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НЕМІЖНАРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Терещенко Д. С., *студент*; СумДУ, гр. Ю-64

У науковій літературі з міжнародного права не було вироблено єдиної позиції з приводу визначення терміну «збройний конфлікт неміжнародного характеру», хоча спроби такого визначення неодноразово здійснювалися багатьма фахівцями. Фактично, єдиною легальною дефініцією збройного конфлікту неміжнародного характеру є його визначення в Додатковому протоколі II 1977 р. до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II).

Протокол II визначає збройні конфлікти неміжнародного характеру як всі збройні конфлікти, які не є міжнародними збройними конфліктами, і які відбуваються на території будь-якої держави між її збройними силами або іншими організованими збройними групами, які, перебуваючи під відповідальним командуванням, контролюють частину її території, що дає їм змогу здійснювати безперервні й погоджені воєнні дії. У ч. 2 ст. 1 Протоколу II також зазначається, що порушення внутрішнього порядку та виникнення обстановки внутрішньої напруженості, таких як масові заворушення, окремі й спорадичні акти насильства та інші акти аналогічного характеру не є збройними конфліктами.

Також слід звернути увагу на положення п. 2 ст. 8 Римського статуту Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 року, яке закріплює, що збройний конфлікт неміжнародного характеру має місце тільки на території однієї з держав-учасниць, коли йде тривалий збройний конфлікт між урядовими властями і організованими збройними групами, або між самими такими групами. У статті також міститься застереження про те, що положення п. 2 не застосовуються до випадків порушення внутрішнього порядку і виникнення напруженості, таких як безпорядки, окремі й спорадичні акти насильства чи інші акти аналогічного характеру.

Для того, щоб детальніше визначити сутність збройного конфлікту неміжнародного характеру необхідно визначити його характерні

ознаки та відмінності від збройних конфліктів міжнародного характеру.

Порівнюючи збройні конфлікти міжнародного і неміжнародного характеру, відмічаємо, що збройний конфлікт неміжнародного характеру, відрізняється від міжнародного збройного конфлікту, по-перше, наявністю збройних зіткнень між силами в середині держави; по-друге, фактичною участю в бойових діях збройних сил протилежних сторін, включаючи поліцейські підрозділи та інші державні силові структури; по-третє, наявністю організованих груп повстанців, більш чи менш масових сил спротиву офіційному уряду та органів управління, відмінних від офіційної влади, що контролюють певну частину території держави, здійснюють на ній владні повноваження, організують ведення бойових дій; по-четверте, безперервність і відносна тривалість конфлікту (не можна такими вважати стихійні виступи чи епізодичні озброєні акції разового характеру).

З урахуванням вищезазначених ознак, до збройних конфліктів неміжнародного характеру слід віднести збройні конфлікти, що не виходять за межі однієї держави, громадянські війни, що виникають зі спроб насильницької зміни державного (конституційного) ладу, державних переворотів, проголошення незалежності окремими територіями тощо. Основною відмінністю від міжнародних збройних конфліктів слід відзначити те, що суб'єктом міжнародного права визнається лише одна сторона конфлікту – уряд держави, тоді як повстанці (сили спротиву) у такій якості не виступають. У разі, якщо міжнародна спільнота визнає міжнародну правосуб'єктність сторони, що воює (як це мало місце, наприклад, при визнанні держави Палестина), конфлікт втрачає ознаки неміжнародного і має кваліфікуватися як міжнародний збройний конфлікт.

Таким чином, узагальнюючи вищевикладене, збройний конфлікт неміжнародного характеру являє собою вороже зіткнення збройних сил держави з озброєними силами повстанців, що знаходяться під відповідальним командуванням, здійснюють контроль над частиною території, що дозволяє їм здійснювати воєнні дії.

Керівник: Завгородня В. М., *доцент*